

Samhällsbyggnadsavdelningen
Lena Håkansson

Finansdepartementet

Remiss av rapporten Stöd till utbyggnad av infrastruktur för mobila tjänster (PTS-ER-2026:3)

Bergs kommun har tagit del av Post- och telestyrelsens rapport "Stöd till utbyggnad av infrastruktur för mobila tjänster - förslag till utformning av stödmodell" PTS-ER-2026:3 daterad den 1 januari 2026.

Bakgrund

Regeringen vill etablera ett statligt stöd som kan sökas för utbyggnad av "Infrastruktur för mobila tjänster som ger sammanhängande täckning och kapacitet i områden längs väg och järnväg. Stödet för dessa väg- och järnvägssträckor omfattar sträckor där täckning helt saknas eller där den befintliga infrastrukturen saknar täckning i frekvensband över 1 GHz (det vill säga understiger 30 Mbit/s). Stöd ska enbart ges till infrastruktur i områden där det saknas kommersiella förutsättningar att erbjuda en sådan utbyggnad eller uppgradering.

Stödet ska omfatta Järnvägar, Europavägar, Riksvägar (tvåsiffriga) samt Övriga högtrafikerade vägar (minst 1500 ÅDT) som är aktuella för stöd. Syftet med stödet är att utbyggnaden av infrastruktur för mobil uppkoppling ska bidra till att minska sociala, ekonomiska och geografiska ojämlikheter, främst genom att stärka de regionala arbetsmarknadernas förutsättningar.

Framtagning av stödområden

Hela Sverige kan söka för utbyggnad av mobil infrastruktur.

PTS avser att ta fram stödområden som blir aktuella att söka stöd för.

Tyvärr så prioriteras stödområden med många hushåll, många arbetsställen, hög trafikmängd och andra viktiga samhällsfunktioner.

Antalet på dessa kommer att bilda underlag för utvärdering och prioritering. Dessa uppgifter kombineras sedan med PTS operatörsstatistik som visar var det saknas funktionell täckning.

Sammantaget gör detta att glesbygd missgynnas när det gäller att ta fram stödområden.

KU-modellen

Stödområdena bildar sedan underlag för vilka områden som är aktuella för stöd.

PTS vill genom KU-modellen konkurrensutsätta de anbud som kommer in och här ligger antalet kilometer väg/järnväg med som ett kriterium för kostnadseffektivitet, dvs krona/kilometer väg.

Denna modell fungerar alltså även i glesbygd eftersom det bara är kilometer som kriterium.

Sammanfattande synpunkter

Bergs kommun är positiv till Post- och telestyrelsens (PTS) förslag om att införa ett riktat statligt stöd för att bygga ut mobilinfrastruktur i områden där marknadskrafterna sviker.

I PTS marknadsanalys föreslås att använda en årsdygnsmedeltrafik på minst 1 500 fordon för Övriga högtrafikerade vägar. Bergs kommun anser att denna avgränsning missgynnar glesbygd och önskar en nedre gräns på 1000 ÅDT för begreppet "Övriga högtrafikerade vägar" samt möjligen ändra begreppet till "Övriga prioriterade vägar". Dessutom så är mätningar av trafikflöden i Jämtlands län ofullständiga eftersom merparten av mätningarna är stickprovsmätningar och dessa visar inte de stora flöden som är under olika säsonger.

PTS modell för framtagning och prioritering av stödområden innebär att betydelsefulla objekt kan prioriteras bort trots att de uppvisar tydliga marknadsmisslyckanden och har stor betydelse för regional utveckling, arbetspendling, tillgänglighet, näringsliv och samhällsservice.

Följande kriterier föreslås att användas för att prioritera stödområden:

"Detta görs genom att beakta storleken och trafikmängden på de vägar och järnvägar som är aktuella för stöd (direkta effekter) och antalet hushåll, arbetsställen och samhällsfunktioner i direkt anslutning till dessa sträckor (indirekta effekter)."

Den föreslagna modellen för att prioritera stödområden kommer att utesluta glesbygd eftersom den strävar efter största mängden av hushåll, arbetsplatser, trafikmängder mm. Därmed uppfylls inte syftet att bidra till minskade geografiska ojämlikheter och riskerar att inte nå de områden där marknadsmisslyckandet är tydligast och nyttan störst.

Stödmodellen innehåller i sin nuvarande utformning inte någon tillräckligt tydlig och verksam styrning till glest befolkade områden och landsbygder där de kommersiella förutsättningarna för utbyggnad är särskilt svaga, I en stor och glest befolkad kommun kan det samhällsekonomiska och regionala värdet av förbättrad mobil infrastruktur inte bedömas enbart utifrån trafikmängder, antal hushåll, antal arbetsställen eller kostnad per uppnådd täckning. Ett sådant synsätt riskerar att missgynna just de områden där marknaden inte förmår åstadkomma en tillräcklig utbyggnad och där behovet av statliga insatser därför är som störst.

För att stödet ska få avsedd effekt på krisberedskap och civilförsvar på landsbygden, måste det ställas krav på kommersiella operatörer med skärpta och ovillkorliga krav på reservkraft. PTS föreslår att stödet ska stärka krisberedskapen. Vi kräver att det statliga stödet villkoras med att masterna utrustas med robust reservkraft (batteri- och generatorbackup) som klarar minst 24 till 48 timmars kontinuerlig drift vid ett totalt elavbrott.

Bergs kommun anser att regionala prioriteringar bör utgöra en tydlig och integrerad del av stödmodellen, inte en kompletterande eller frivillig del av processen. Regionerna har tillsammans med kommunerna kunskap om länens funktionella samband, arbetsmarknader, transportstråk, näringsliv, besöksnäring, samhällsservice, beredskapsbehov och långsiktiga utvecklingsförutsättningar. Denna kunskap behöver påverka både urvalet och rangordningen av stödobjekt. Genom en regional prioritering kan stödet i högre grad riktas till områden där det finns ett tydligt samhälleligt behov och ett dokumenterat marknadsmisslyckande. En regional prioritering bör kopplas till en regional fördelning av medlen så att det blir en geografisk spridning av medlen.

Bergs kommun anser sammanfattningsvis att:

- Den föreslagna modellen för att prioritera stödområden kommer att utesluta glesbygd eftersom framtagna stödområden strävar efter största mängden av hushåll, arbetsplatser, trafikmängder mm. Därmed uppfylls inte syftet att bidra till minskade geografiska ojämlikheter. Gör om modellen för stödområden!
- Begreppet "Övriga högtrafikerade vägar" kan sänkas till 1000 ÅDT för att inkludera viktiga vägar i glesbygd.
- Stödmodellen måste tydligare styra medel till områden där behovet av offentliga insatser är störst och där marknadsförutsättningarna för utbyggnad är svagast.
- Ställ krav på kommersiella operatörer att reservkraft ska upprättas i samband med stödet.
- Se till att det görs regionala prioriteringar så att stödet fördelas jämnt över landet.
- Regionernas prioriteringar och tilldelning ska ges en tydligt reglerad, transparent och reell betydelse vid urval av stödobjekt. Regionala prioriteringar ska beakta bland annat landsbygders behov, arbetspendling, regionala arbetsmarknader, besöksnäring, platsberoende näringar, beredskap och särskilda hinder för utbyggnad.